צבא ההגנה לישראל
מערך דובר צה"ל
תא חוק חופש המידע
טל': 073-3862131

לכבוד,
אורי סולד
"התנועה לחופש המידע"
שלום רב,

הנדון: **בקשתך למידע בנושא חשד לאובדנות בצה"ל 2020-2023**
שלך: בקשת חופש מידע מיום 31 בדצמבר 2023

1. להלן התייחסות צה"ל לבקשתך לאחר בדיקה מול הגורמים הרלוונטיים.
2. **באשר לסעיף 1 לבקשתך:** להלן פירוט אודות מקרי חשד לאובדנות בפילוחים המבוקשים בין התאריכים 01.01.2020-04.04.2024.

מס' המקרים	2020	2021	2022	2023	2024
	10	11	15	16	14

א. שנת 2020:

פיקוד	מין המשרת	דרגה	גיל	האם המוות התרחש ביחידה?
4 מז"י	9 זכר	1 טוראי	2- גיל 18-19	3 מחוץ ליחידה
1 פד"ם	1 נקבה	2 רב"ט	7- גיל 20-21	7 ביחידה
1 ח"י		5 סמל	1- גיל 22	
2 ח"א		1 סמ"ר		
1 פצ"ן		1 סגן		
1 פקמ"ז				

ב. שנת 2021:

פיקוד	מין המשרת	דרגה	גיל	האם המוות התרחש ביחידה?
5 מז"י	11 זכר	1 טוראי	4- גיל 18-19	6 מחוץ ליחידה
3 פד"ם		4 רב"ט	4- גיל 20-21	5 ביחידה
2 אמ"ן		2 סמל	2- גיל 23-24	
1 פצ"ן		1 סמ"ר	1- גיל 28	
		1 קא"ב		
		1 סרן		

ג. שנת 2022:

פיקוד	מין המשרת	דרגה	גיל	האם המוות התרחש ביחידה?
3 מז״י	12 זכר	7 טוראי	7- גיל 18-19	4 מחוץ ליחידה
4 פד״ם	2 נקבה	3 רב״ט	6- גיל 20-21	10 ביחידה
1 אמ״ן		3 סמל	1- גיל 22	
1 פצ״ן		1 סגן		
3 פקמ״ז				
2 אכ״א				

ד. שנת 2023:

פיקוד	מין המשרת	דרגה	גיל	האם המוות התרחש ביחידה?
1 מז״י	14 זכר	2 טוראי	3- גיל 18-19	6 מחוץ ליחידה
3 פד״ם	2 נקבה	4 רב״ט	3- גיל 20-21	10 ביחידה
1 ח״י		2 סמל	3- גיל 22-26	
3 פצ״ן		1 סמ״ר	2- גיל 27-30	
3 פקמ״ז		1 סרן	2- גיל 31-40	
3 ח״א		1 רס״ן	1- גיל 41-50	
1 עורף		1 סא״ל	1- גיל 60-70	
1 מחוץ לסד״כ		2 רס״ל		
		1 רס״ר		
		1 רס״מ		

3. באשר לסעיף 2 לבקשתך: מס׳ המקרים בהם מדובר בחיילים בודדים מוכרים(בשירות חובה בלבד) הינו 2. לא היו מקרי חשד לאובדנות של חיילים עולים חדשים.
4. באשר לסעיף 3 לבקשתך: מצ״ב כנספחים למענה זה איגרות רמ״ט אכ״א אשר עוסקות בנושא.
5. על החלטה זו ניתן להגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים בתל אביב.
6. בברכה,

הממונה על חופש המידע בצה״ל

נספח א'

רשימת תפוצה

חמדון: איגרת בקרת ואיכות - לקחים מערכתיים ממקרי אובדנות

1. הק"א 38-01-16 "ועדת בקרה ואיכות לעניין שיפור הטיפול בחייל צה"ל על מנת למנוע מקרי אובדנות" מסדירה את הקמתה של ועדה כלל צה"לית בראשות רמ"ט אכ"א אשר נועדה לשפר את הטיפול בפרט, על דרך של למידה והפקת לקחים מניסיונות וממקרי אובדנות.
2. הוועדה משקפת גישה לפיה **הטיפול בפרט חינו משימה משותפת של מפקדי החייל והגורמים המקצועיים לרבות סגלי הממשא"ן וגורמי בריאות הנפש**. בהתאם לכך, במסגרת הוועדה מתגבשים לקחים ומסקנות מערכתיים אשר מטרתם לסייע לכלל הגורמים, לטפל בחיילים שלנו בצורה טובה יותר ואף לנסות ולמנוע את מקרה האובדנות הבא.
3. להלן יובאו לעיונכם, **לקחים מרכזיים** מהמקרים אשר נדונו בוועדה בחציון החולף וכן, פקודות והוראות שונות אשר נמצא לנכון לחדד

א. מפקד **חתייעץ** עם רופא היחידה לגבי חייל השרוי במצוקה **וביטא מחשבה אובדנית מבלי לחביאו** לבדיקה.

פקודת מטכ"ל 33.0219 "טיפול בחייל הנמצא במצוקה נפשית" קובעת כי **מפקד חמקבל דיווח על חייל חנמצא במצוקה** (מחייל אחר, ממשפחתו של החייל, ממפקד ביחידה או מכל מקור אחר) יראיין את החייל באופן מיידי ויפנהו לבדיקה של רופא או קב"ן. אם סבור המפקד שהחייל עלול לפגוע בעצמו או שכבר עשה כן, עליו למנות שני משגיחים ולמנוע מהחייל כל גישה לנשק.

ב. מפקד שהובא לידיעתו כי **חייל נטל כדורים** שלא על פי הוראת רופא נדרש להפנותו בדחיפות לבדיקת רופא, בהתאם לפקודת מטכ"ל 33.0219. הרופא הבודק יבצע הערכה האם מדובר בפגיעה עצמית/ניסיון אובדני ויפעל בהתאם להוראת קרפ"ר בנושא.

ג. חייל שהיה שרוי במצוקה נפשית ברורה, **ביצע פעולות בנשקו** מתוך סערת רגשות אל מול מפקדיו. מפקדיו של החייל **לא חפנו** את החייל לבדיקת רופא או קב"ן.

מפקד אשר נודע לו כי חייל **ביצע פעולה כלשהי בנשק** (גם ללא מחסנית), על רקע מצוקה נפשית (ולא כמשחק בנשק), מחויב לפעול בעניינו של החייל לפי פ"מ 33.0219 ולהפנותו לבדיקת רופא או קב"ן בדחיפות.

ד. ההסברות הנדרשות על פי פקודת המטכ"ל לא מועברות בכלל יחידות צה"ל בתדירות הנדרשת, ללא תיעוד של המשתתפים וללא השלמת התכנים למפקדים והחיילים שלא נכחו בהסברה. פקודת מטכ"ל 33.0219 'טיפול בחייל הנמצא במצוקה נפשית' קובעת חובה לביצוע **הסברה בנושאי 'איתור סימני מצוקה והכשרת שומרי סוף' ו'ערבות הדדית'.** הסברות אלו יועברו באופן הבא -

1) 'איתור סימני מצוקה והכשרת שומרי סף', תועבר על ידי קב"ן -
   - תוכן חובה בכל הכשרה בצה"ל, לסגל ולחניכים בנפרד.
   - למפקדים בכל יחידות צה"ל, בתדירות שלא תפחת מאחת ל-12 חודשים.
2) 'ערבות הדדית', תועבר על ידי מפקד בדרגת רס"ן ומעלה - לחיילים בכל יחידות צה"ל, בתדירות שלא תפחת מאחת ל-12 חודשים.
3) על שליש היחידה לעקוב אחר ביצוע ההסברות ומועדן ולתעד את רשימת המשתתפים בהן.

ה. חייל שובץ באופן קבוע ביחידה **רחוקה מבסיס האם** שלו. החייל אינו נפגש עם מפקדיו בבסיס האם באופן תדיר ואלו לא יכלו להתרשם ממצבו האישי והרפואי. בנוסף, כל מעטפת הפרט והלוגיסטיקה התבצעה מרחוק.

עבור חייל המשובץ רחוק מיחידת האם שלו (בהצבה או בסיפוח) **יוגדר מפקד** בדרגת קצין או נגד המשרת במקום שירותו בפועל. בנוסף החייל יקבל **מעטפת פרט ולוגיסטית** מהיחידה בה שוהה בפועל. באחריות מפקד היחידה לוודא כי אחריותו הפיקודית ממומשת והנושא מוסדר מבחינה ארגונית.

ו. חיילים רבים עוברים בין יחידות מבלי שמידע רב ערך שקיים אצל מפקדו של החייל יעבור למפקד הקולט את החייל לדוגמה סיפור משפחתי מורכב, חקירה משטרתית שעבר, קשיים אישיים ועוד. מידע זה לעתים **קריטי** לטובת הטיפול בחייל ולעתים אף מציל חיים.

מעבר בין יחידות - בעת מעבר חייל בין יחידות יש לוודא כי **כלל המידע עובר ליחידת תאם** הבאה שלו (בתחום הפיקודי, ת"ש, רפואי וברה"ני). במידת הצורך יש להרים טלפון למפקד הקולט על מנת שכלל המידע יעבור בצורה בלתי אמצעית ומדויקת. על המפקד הקולט לוודא כי הוא מעמיק ברקע החייל כנדרש.

ז. **ראיון** עם החייל הינו משמעותי ליצירת מערכת יחסים, אמון ופתיחות עם החייל. **קיימת חשיבות רבה לביצוע ראיונות עתיים ומעמיקים עם החייל** ולתיעודם כנדרש במערכת "אנשים". המידע העולה מהריאיון הינו קריטי לטיפול שלם בחייל, ומסייע לחייל ביחידה, במעבר בין מפקדים ובין יחידות.

ח. חיילים אשר ביצעו מעשה שאינו ערכי ואף אינו חוקי נמצאים במצוקה נפשית ולרב אינם נוטים לשתף את סביבתם במצוקתם. יש לשים לב לכל שינוי בהתנהגות החייל או במצב רוחו.

לאחרונה מתעצמת במדינה **תופעת צילום סרטונים בעלי אופי מיני**, ללא ידיעת והסכמת כלל הצדדים המעורבים. על המפקדים לבצע הסברה ולהעלות את המודעות על תופעה פסולה זו בקרב החיילים והמפקדים כחלק מחינוך לערכים.

בעקבות מקרים בהם מפקדים וחיילים ידעו על כך שחיילים (שהתאבדו בהמשך) מתמודדים עם נטיה להימורים או רוכשים תרופות וסמים ברשת. תופעת ההתמכרויות בקרב בני הנוער בישראל היא תופעה שכיחה, מרבית החיילים לא ישתפו את המפקדים והגורמים המקצועיים בבעיה. יש לחפש סימני מצוקה אצל החיילים כגון היעדרויות רבות, לחץ וצורך בסיוע כלכלי ללא המצאות אישורים. במקרים בהם מפקדים וחיילים יודעים על התופעה חשוב להפנות להערכת גורמי ברה"ן.

ט. **חייל תומך לחימה שיצא עם נשק לביתו ללא אישור אל"מ כמדרש ובחיעדר חתוויח ליציאח עם נשק בחופשח וחתאבד באמצעות נשקו במחלך חחופשח.**

צמצום גישת חיילים לנשק הינה פעולה חשובה במניעת אובדנות בצה"ל. פקודת מטכ"ל 2.0101 "נשיאת נשק ואבטחתו בחופשה ובמהלך שהייה מחוץ למתקני צה"ל" מגדירה באילו מקרים רשאי אל"ם לאשר לחייל, אשר אינו לוחם, לצאת לחופשה עם נשק. חייל, שאינו לוחם, הנושא נשק למטרות אבטחת לא יצא עם נשקו מחוץ לתחומי היחידה.

י. חייל בעל הת"ש 2 ביצע תורנות בת שבעה ימים ברציפות.

חייל בעל חתש רפואי-נפשי לא יכול לשרת שבעח ימים ברציפות ביחידח.

יא. החלטה על סיום תפקידו של מפקד והעברתו ליחידה אחרת, צריכה להיעשות ברגישות. ראוי כי החלטה זו תימסר לו על ידי מפקדו הישיר.

יב. יש לשים לב שלעתים קיימת "נסיגה פיקודית" בתחום האחריות והסמכות אל מול **פקודים בעלי מקצוע ייחודי ביחידה** (כגון רופא, רופא שיניים וכדי). מדובר בשוליים של "השדה הפיקודי" שלעתים המפקד אינו מגיע אליהם ועשויים להוביל למצבים מורכבים.

4. **"כל חמציל נפש אחת, כאילו חציל עולם ומלואו" (מסכת סנחדרין, פרק ד').**

5. האנשים יקרים. עלינו לוודא כי מקבלים את הקשב והמענה הטוב ביותר בכל צורך ובכל עת.

בברכה,

תא"ל יורם כנפו

רמ"ט

אכ"א

נספח ב'

הנדון: לקחים מערכתיים ממקרי אובדנות

1. הק"א 38-01-16 "ועדת בקרה ואיכות לעניין שיפור הטיפול בחייל צה"ל על מנת למנוע מקרי אובדנות" מסדירה את הקמתה של ועדה כלל צה"לית בראשות רמ"ט אכ"א אשר נועדה לשפר את הטיפול בפרט, על דרך של למידה והפקת לקחים מניסיונות וממקרי אובדנות.
2. הוועדה משקפת גישה לפיה הטיפול בפרט הינו משימה משותפת של מפקדי החייל, יחידתו והגורמים המקצועיים האמונים על חווית המשרת ביניהם גורמי בריאות הנפש. בהתאם לכך, במסגרת הוועדה מתגבשים לקחים ומסקנות מערכתיים אשר מטרתם לסייע במניעת מקרה האובדנות הבא.
3. להלן יובאו לקחים מרכזיים מהמקרים אשר נדונו בוועדה בחציון החולף וכן, פקודות והוראות שונות אשר נמצא לנכון לחדד -

א. בני הנוער בישראל הושפעו רבות מהתפרצות נגיף הקורונה אשר הובילה להשבתת המשק, מוסדות החינוך ותנועות הנוער. השפעות אלו מתבטאות **בחוסנם של החיילים** וביכולתם להתמודד **עם אתגרי השירות** הצבאי.

ב. **עמותת ער"ן מספקת שירות סיוע הומניטרי**, המעניק **עזרה ראשונה נפשית** מצילה חיים בטלפון ובאינטרנט. השירות מוגש לכלל הציבור בישראל במגוון שפות וניתן בצורה אנונימית ומיידית 24 שעות ביממה בכל ימות השבוע.
עמותת ער"ן מפעילה קו ישיר לחיילי צה"ל. להלן דרכי ההתקשרות:
   - טלפון שמספרו *2201 או 1201 שלוחה 5.
   - SMS במספר 052-9993544 .
   - ווטס-אפ דרך קישור שיש באתר 'ער"ן'.

ג. חיילים רבים עוברים בין יחידות (סדירות ומילואים) מבלי שמידע חשוב שקיים אצל המפקדים הקודמים עובר למפקדים החדשים. **לעיתים, מדובר במידע חיוני לטיפול בחייל על-ידי המפקדים החדשים.**
על המפקדים וגורמי הטיפול להעביר את האחריות על החייל ליחידה החדשה ולא רק "להעביר מקל". המונח "העברת מקל" מקטין את המשמעות והחשיבות בהעברת האחריות עליו ליחידה הקולטת.

ד. **ערבות הדדית** - הסברה הנוגעת לאיתור סימני מצוקה צריכה ללמד את החיילים **לשים לב לשינויי התנהגות של החייל**, לרבות באמצעות התכנים אותם הוא מעלה לרשתות החברתיות.

ה. חיילים המתגייסים עם רקע מורכב מהבית, לעיתים מתקשים יותר במהלך שירותם הצבאי. על כן, כלל הגורמים הרלוונטיים נדרשים להיות בבקרה יתרה על מנת לספק לחיילים אלו מעטפת אישית ומותאמת. מפקד של חייל אשר נמצא בבעיה כלכלית ואינו משתף פעולה עם מערך הת"ש, **יכול לאשר לחייל סיוע כלכלי גם ללא מסמכים תומכים - על סמך היכרותו האישית עם החייל ומצבו.**

ו. חייל אשר נמצא בסטטוס שירות 'נפקדות' **ממשיך להיות באחריות מפקדיו וגורמי הטיפול** בו לרבות משא"ן, ת"ש, רפואה וברה"ן.
חייל שנעדר משירות עד 60 ימים, ממשיך לקבל את שירותי הרפואה ובריאות הנפש מגורמי הטיפול בצבא. לאחר 60 ימי היעדרות, זכאותו עוברת לקופת החולים אליה השתייך טרם גיוסו.

ז. מפקד המקיים ועדת התאמה לשירות (וה"ל) ומתרשם כי החייל קיבל את המעטפת התומכת המתאימה על מנת להשאירו בשירות - אך ללא הצלחה, יפעל מתוך הבנה זו בקבלת ההחלטה לגבי המשך שירותו הצבאי.

ח. יש לגלות רגישות יתרה בתקופת החג כאשר מרבית בתי ישראל סובבים את שולחן החג והחיילים הבודדים עלולים לחוש את הקושי ביתר שאת.

ט. הק"א 35-02-03 'ועדת רווחה וטיפול בבעיות הפרט' קובעת כי **יש לקיים ועדת פרט אחת לארבעה חודשים ביחידה סדירה ואחת לשבועיים ביחידת הכשרה.** מטרות הועדה הינן: איתור וזיהוי מוקדם של בעיות ומצוקות, בחינת דרכי הטיפול וההתמודדות עימן; העלאת מודעות המפקדים למעטפת הפרט הקיימת וצמצום הנשר בצה"ל. הוועדה תורכב מקצין משא"ן, גורם ת"ש, גורם ברה"ן וגורם רפואי.

י. אינדיקציית קשב פיקודי מגלמת בתוכה מספר פרמטרים אישיים ומשמעתיים אשר מהווים אינדיקציה למפקד למתן טיפול אישי וייחודי לחייל. **חייל בעל אינדיקציה זו נדרש בתכנית מותאמת להסתגלותו ביחידה ולהגברת הקשב עבורו.** מפקד נדרש לבצע ראיון לחייל עם אינדיקציה תוך 7 ימים מקליטתו ביחידה ותוך 5 ימים מהופעת האינדיקציה אצל חייל. מטרת הריאיון הינה הכרות עם החייל ובניית תכנית אישית מותאמת.

יא. על מפקדו של חייל מילואים המבצע לראשונה שירות מילואים פעיל **לראיינו ביומו הראשון למילואים**, על-מנת לבחון את כשירותו המבצעית, המקצועית, מסוגלותו האישית והנפשית של החייל.

יב. במקרה בו חייל מבקש **לעבור או לחזור** לתפקיד לחימה על המפקד להעמיק בשאלת התאמתו בכל ההיבטים - לרבות נפשיים, גופניים ומנטליים ולא להסתמך רק על רצון ומוטיבציית הפרט.

יג. **חייל נשא באופן קבוע נשק במקום אזרחי, כחלק מדרישות היחידה, על אף שלא היה צורך מבצעי לכך.** מפקדים נדרשים להפעיל שיקול דעת באשר להכרח בנשיאת נשק אישי ביחידה ומחוץ לה.

יד. במקרה בו חייל הופנה בדחיפות למיון או אושפז, **על המפקד לעדכן את הוריו של החייל** בהקדם.

טו. על פי הוראת קרפ"ר 401.011 קב"ן יעביר מידע רפואי למפקדים רק בהסכמת החייל. במקרים חריגים בהם החייל לא נתן את הסכמתו והקב"ן סבור שיש להעביר מידע למפקדו של החייל לשם טיפול בו - ייוועץ הקב"ן, בהתאם לצורך ולשיקול דעתו המקצועי בענף הקליני ו/או ביועץ המשפטי לחיל הרפואה או מי מטעמו. יודגש, כי **כאשר קיים צורך דחוף להעברת המידע, לצורך מניעת אובדנות, רשאי הקב"ן להעביר את המידע ללא כל התייעצות.**

4. יש לוודא כי אגרת זו מגיעה לכלל מפקדי צה"ל בהכשרות ובשירות הסדיר.

בברכה,

תא"ל יורם כנפו
ראש מטה אגף כח האדם

נספח ג'

הנדון: אגרת לקחים מערכתיים ממקרי אובדנות - יולי 2024

1. הק"א 38-01-16 "ועדת בקרה ואיכות לעניין שיפור הטיפול בחייל צה"ל על מנת למנוע **מקרי אובדנות**" מסדירה את הקמתה של ועדת בקרה ואיכות בראשות רמ"ט אכ"א אשר נועדה לשפר את הטיפול בפרט, בדרך של למידה והפקת לקחים מערכתיים מניסיונות וממקרי אובדנות, ולסייע במיגור התופעה.

2. **הטיפול בפרט הינו משימה משותפת** של מפקדי החייל והגורמים המקצועיים האמונים על הטיפול במשרת, וביניהם גורמי המשא"ן ובריאות הנפש.

3. בשנת 2023 עודכנה באכ"א התכנית המטכ"לית למניעת אובדנות, הנקראת '**תכנית המעגלים**'. התכנית מחולקת ל-4 מעגלים: מעגל אישי, מעגל החברים, מעגל המפקדים והמעגל המטכ"לי. כל אחד מהמעגלים הוא כתובת קריטית לסיוע לחייל בעת מצוקה, ובה בעת שותף של המפקד למניעת אובדנות ביחידה. לכל אחד מהמעגלים עומדים כלים פרקטיים לשימוש.

4. להלן יובאו לקחים מרכזיים מהמקרים אשר נדונו בוועדה בתקופה האחרונה וכן, פקודות והוראות שונות אשר נמצא לנכון לחדד -

א. **נהלי פנייה לקבלת עזרה מקב"ן היחידה** – על-מנת לאפשר לחייל טיפול מיטבי ובכדי לחזק את יכולת הקב"ן והמפקד לסייע, ישנה עדיפות כי חייל יגיע לקב"ן לאחר עדכון המפקד וקבלת חוו"ד מטעמו. לצד זאת יודגש כי **חייל שלא מעוניין לעדכן את מפקדו רשאי לפנות לקב"ן ישירות או באמצעות רופא היחידה**.

ב. ישנם מספר גורמי סיכון לחיילים בעלי מצוקה נפשית, אותם ניתן לזהות ולמנוע חשיפה אליהם:

1) זמינות נשק חם בקרב חייל המצוי במשבר נפשי. על-כן, **הרחקת הנשק בתקופת המשבר הינה צעד מציל חיים**. במצבים בהם סביבת החייל מזהה סימני מצוקה יש להרחיק כלי נשק מקרבתו. בכל מקרה, יש לשקול בכובד ראש מתן נשק לחיילים שאינם לוחמים בהיעדר צורך ממשי - פעילות מבצעית או אימון.

2) **מפגש של חייל עם גורמי אכיפת החוק הצבאיים או האזרחיים מהווה זרז (טריגר) למצוקה נפשית. במקרים אלו, יש לקיים שיחת מפקד עם החייל**

במהלכה תודגש זמינותם של המפקד וגורמי תמך שונים היכולים לסייע בעת מצוקה.

3) **סימני מצוקה נפוצים** - הזנחה עצמית, שינוי התנהגותי, דיבור או מעשים בנוסח של פרידה, נטייה להתבודדות, אי שקט, חיילים המתארים תחושה של מלכוד או כאב נפשי במהלך שיחות אישיות.

4) **כאשר ידוע למפקד על חייל שניסה בעבר לשים קץ לחייו או לחילופין, חייל עם רקע משפחתי של אובדנות** יש צורך בקשב פיקודי גבוה. יש לנהוג עם חיילים אלה ברגישות ולהקפיד ביתר שאת כי התהליכים הפיקודיים והרפואיים בעניינם יבוצעו באופן מלא ומקצועי בשיתוף גורמי המקצוע הברה"ניים.

ג. במקרים בהם חייל נעלם ואינו יוצר קשר עם מפקדיו או חבריו ליחידה, **וקיים צורך באיכון החייל**, יש לפנות מיידית למחוז מצ"ח הרלוונטי או לחילופין לקפ"ץ הזמינים 24/7 בטלפון 1111, שלוחה 5 ואז 4.

ד. ע"פ הוראת קרפ"ר, העברת מידע מגורמי ברה"ן לגורמים חיצוניים, לרבות מפקדים, בנוגע לחייל בעל מצוקה נפשית, נדרשת לעיתים לצורך טיפול בחייל, לצורך מניעת פגיעה בו או באחר או לצורך מניעת פשע. במקרים בהם מועבר מידע למפקד ע"י גורמי ברה"ן, עליו לפעול בהתאם להנחיות גורם הברה"ן.

ה. כאשר מפקד מזהה מצוקה נפשית אצל פקודו, והוא מזהה כי עדכון משפחתו של החייל יסייע בתהליך הטיפול לחייל, יפנה לקבלת הסכמת החייל לכך. במידה והחייל אינו מסכים, וסבור המפקד כי **קיים סיכון לחיי החייל**, לאחר הפעלת שיקול דעת, **עליו לעדכן את אחד מבני משפחתו של החייל בהקדם**.

ו. **ערבות הדדית וערנות המשרתים כלפי חבריהם ופקודיהם יכולה למנוע אובדנות ולהציל חיים**. החברים ליחידה מהווים 'רשת ביטחון', לזיהוי ואיתור סימני המצוקה, זאת בזכות שיח וזיהוי סימנים מקדימים. בשיחות עם חיילי היחידה יש להדגיש כי **איתור סימני מצוקה ודיווח עליהם אינו מהווה הלשנה אלא מימוש אחריות חברתית**. בהתאם לפ"מ 33.0219 "טיפול בחייל הנמצא במצוקה נפשית", יש לקיים ביחידה הסברות ושיעורים בנושא ערבות הדדית ואיתור סימני מצוקה – אלו יכולות להציל חיים! מומלץ להכניס בהסברות הרצאה של בן משפחה שכולה רלוונטי, המייצרת אפקט משמעותי להעלאת המודעות (ניתן להזמין דרך מוקד חיל החינוך).

ז. לאור סד"כ חיילי המילואים הנבוה בתקופה זו, לצד מצבי הדחק אותם חוו ויחוו אנשי המילואים בתקופה מורכבת זו **יש לתת לאנשי המילואים והמפקדים כלים להתמודדות עם מניעת אובדנות ואיתור סימני מצוקה**. לפיכך, יש לוודא כי הסברות אלו מועברות גם לאנשי המילואים ביחידות.

ח. **אי הקפדה על רצף פיקודי ומעבר בין יחידות עלולים להיות נקודת תורפה בהליך הטיפול הפיקודי בחיילים**, בדגש על חיילים במצוקה. יש לפעול לכך שבכל רגע נתון לכל חייל יוגדר מפקד ישיר. על התהליך המשא"ני להיות מהיר, רציף ולכלול העברת אחריות מלאה.

מרבית החיילים שעוברים בין יחידות במהלך השירות, **עוברים לאור קושי אישי ביחידה הקודמת**. כמפקדים עלינו לברר ולבדוק מהי סיבת העזיבה, להעמיק במוקד הבעיה ולבדוק מה נדרש מהמפקדים ביחידה החדשה כדי לאפשר לחייל לבצע שירות משמעותי. מעברים אלו כוללים גם יציאה ממתקן כליאה, מעבר בין מחלקות וחזרה מנפקדות ועריקות.

ט. ביקורי בית וראיונות מפקד וסגלי המשא"ן הינם קריטיים לזיהוי בעיות ומצוקות. **יש לקיים ביקורי בית וראיונות עמוקים ומקיפים** על מנת לזהות את צרכי החייל- **זו האחריות הפיקודית שלנו!** ראיון הפתיחה עם החייל צריך לכלול עיון בראיונות ביחידה קודמת. בנוסף **ראיון הגריעה הינו קריטי** לטובת העברת המידע ומימוש אחריות מפקד החייל והסגל המטפל ליחידה החדשה.

י. **ועדות פרט** הן כלי משמעותי למפקד לצורך מיפוי וזיהוי מצוקות החייל בכל התחומים בחייו (ברה"ן, ת"ש, רפואי, פיקודי). יש לוודא כי כלל בעלי התפקידים נוכחים בוועדה **ולייצר מנגנוני בקרה על המשימות** שניתנות לטובת הטיפול בחייל. יודגש כי יש לבצע ועדות פרט גם לאנשי הקבע ביחידה.

יא. בתקופה זו קיימת עלייה באחזקת אקדח אזרחי אצל משרתי צה"ל בסדיר ובמילואים. על **המפקדים לאשר כל הכנסת נשק חם** לתוך בסיסי צה"ל **ולהיות מודעים לסיכון** בזמינות הנשק.

5. מדיניות בנושא מניעת אובדנות הופצה זה מכבר לסגלי המשא"ן וממוני מניעת האובדנות הפיקודיים והיחידתיים.

6. יש לוודא כי אנרת זו מגיעה לכלל מפקדי צה"ל בהכשרות ובשירות הסדיר.

7. **"כל המציל נפש אחת, כאילו הציל עולם ומלואו" (מסכת סנהדרין, פרק ד').**

8. **טיפולכם/ידיעתכם.**

בברכה,

תא"ל יוגב כנפו
רמ"ט אכ"א